

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Okresné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

14. ročník, školský rok 2021/22

Testové úlohy pre kategóriu D (8. ročník ZŠ a 3. ročník OG)

Megjegyzés: A monotematikus rész kérdéseit*csillaggal jelöltük meg.

1.* Szlovákia v a térképén kijelöltünk 5 helyszínt, melyek rá kerültek az UNESCO listájára. A térkép felett a helyszínek neveit számokkal helyettesítettük. Írd a válaszlapra a térképen látható számok és az alább felsorolt nevek mellett található betűk helyes kombinációját.

A) Turdossin/Tvrdošín B) Lestin/Leštiny C) Kézsmárk/Kežmarok
D) Szepesi vár/ Spišský hrad E) Bártfa/ Bardejov

2.* Az alább felsorolt lehetőségek közül válassz ki kettőt olyat, ahol artikuláris fatemplom található. Írd a válaszlapra a válasz betűjelét.

A) Turdossin/Tvrdošín B) Lestin/Leštiny C) Kézsmárk/ Kežmarok D) Szepesváralja/Spišské Podhradie E) Bártfa/ Bardejov F) Zsigra/Žehra

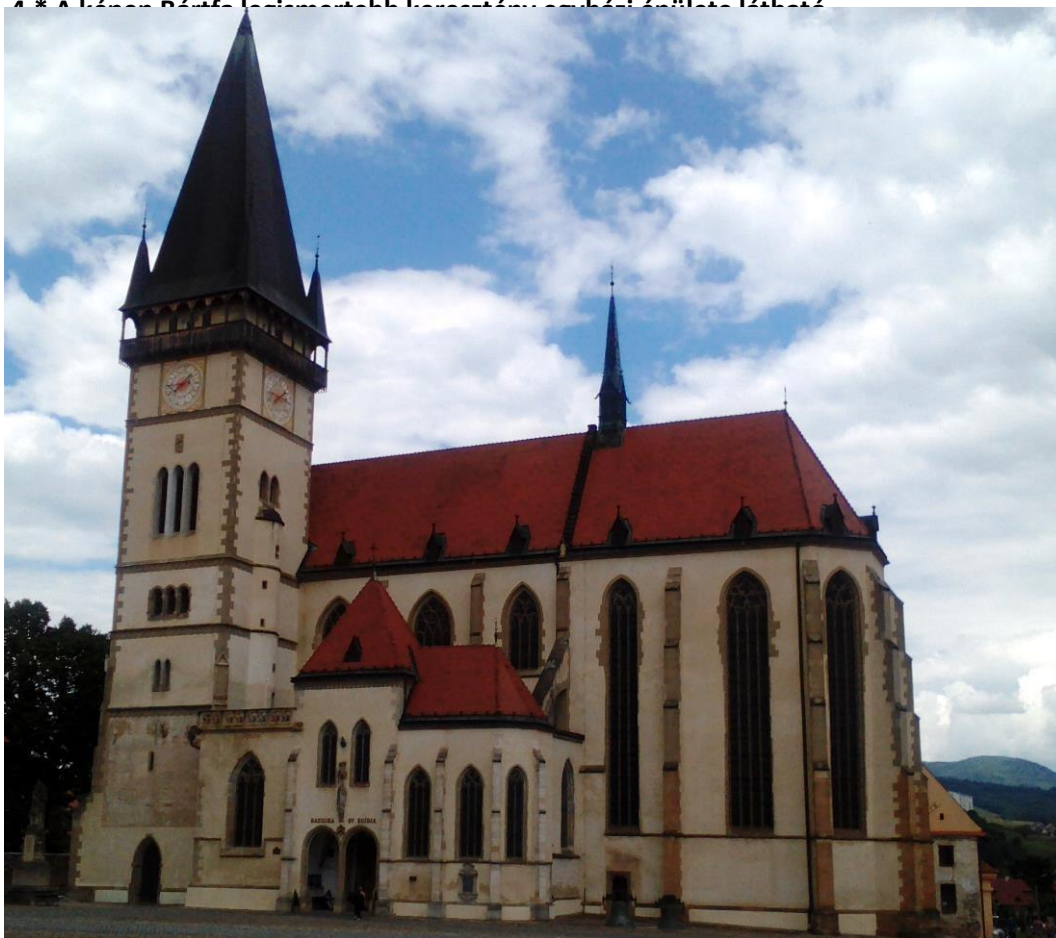
3.* Az alábbi meghatározások szerint írd helyesen a válaszlapra a város jelenlegi nevét.

a) A Fekete- és a Balti-tenger között vezető kereskedelmi út mellett helyezkedett el, és egy régebbi szláv településből jött létre. A fejlett faluról és az ott lévő ciszterci kolostorról említést tesz IV. Béla 1242-ben kelt levele. A város kizárólagos vászonfehéritő joggal rendelkezett, ami vitákat váltott ki Eperjessel.

b) A közel 750 éves fennállása alatt nagyon sok háborút élt meg, mint például: a huszitákkal folytatott harcok, 100 évnél hosszabb ideig háborúskodott Lőcsével, a lengyel Ulászló és Albert/Albrecht magyar király özvegye között folytatott harcot a magyar trón megszerzéséért és majdnem 250 évig harcolt a képen látható vár uraival. A vár közvetlenül a városban található.

c) A jelenlegi legrégebb megmaradt emléke a 15. század első feléből való római-katolikus gótikus fatemplom. A templomot felújították, amiért a páneurópai non-profit szervezet 1994-ben EUROPA NOSTRA -díjjal jutalmazta.

4. * A képen Bártfa kisebb bazilikájának tornya látható.

Olvasd el az alábbi kijelentéseket, amelyek az említett épülethez kapcsolódnak és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

a) Az épület soha nem égett le.

b) A képen Szent Emmeram kisebb bazilikája, bazilika minor látható.

c) Az épületet megrongálta egy erős földrengés, amikor ledőlt a tornya.

d) A képen Szent Egídusz (Szent Egyed) nagyobb bazilikája (bazilika major) látható.

e) A képen Szent Egídusz (Szent Egyed) kisebb bazilikája (bazilika minor) látható.

f) Az épületet nem rongálta meg sem a földrengés sem a tűzvész, megmaradt az eredeti alakjában, ahogy felépítették.

5. * A 16. században Bártfa környékén ez a mondás terjedt el: „*Ments meg Uram minket a bártfai igazságszolgáltatástól!*” A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) azt az állítást, amely alapján az idézett mondás kialakult.

- a) Bártfa városa a szigorú igazságszolgáltatásáról volt híres.
- b) Bártfán a bűntetteket igen mérsékelten büntették.
- c) A bíróságok döntése igen hosszadalmas volt.

6.* Olvasd el az alábbi kijelentéseket, amelyek a Szepesi várhoz kapcsolódnak és a válaszlapon jelöld meg (karikázd be) a helyes (igen) vagy a hamis (nem) állításokat.

- a) A Szepesi vár lakatlan területen épült.
- b) Már a 12. században a várnak volt hatalmas, több, mint 22 méter átmérőjű lakó- és védő tornya.
- c) Az Anjou-ház magyarországi uralkodása idején a vár még nem létezett.
- d) A 15. század felében, amikor a brandysi Ján Jiskra csapatai itt tanyáztak, a vár délnyugati részét védelmi épülettel, kis erődítménnyel bővítették ki.

7.* Az alábbi képen Szepeshely / Spišská Kapitula látható.

Olvasd el az alábbi kijelentéseket, amelyek ehhez az épülethez kapcsolódnak és határozd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. Írd a válaszlapra az öt igaz állítás betűjelét.

- a) Szepeshely/Spišská Kapitula helyén valószínűleg Szent Mártonnak szentelt bencés kolostor állt.
- b) Szepeshely/Spišská Kapitula helyén valószínűleg Szent Györgynek szentelt bencés kolostor állt.
- c) Szepeshely/Spišská Kapitula a prépost székhelye lett, de nem volt hiteles hely.
- d) Szepeshely/Spišská Kapitula nem lett a prépost székhelye, de hiteles hely volt.
- e) Szepeshely/Spišská Kapitula a prépost székhelye lett, és hiteles hely volt.
- f) A legismertebb épülete a Szent Márton katedrális.
- g) A legismertebb épülete a Szent György katedrális.
- h) A katedrálisban egy román-kori szobor, a Leo Albus található.

ch) A kanóniák Szepeshely erődítményébe beépített speciális tornyok, ahová az ágyúkat helyezték el.

i) A kanóniák a kanonokok - egyházi méltóságok- házai, amelyek Szepeshely erődítményén belül helyezkednek el.

8.* A képen a zsigrai / Žehra templom látható.

Olvasd el az alábbi szöveget és javítsd ki a benne található négy hibát. A vastagbetűs szavak helyesek, és nem változtathatók meg/nem javíthatók ki. Írd helysírasi hiba nélkül a válaszlapon a hibás adatot/szót és írd mellé a helyes változatot.

*Kostol sv. Rodiny v Žehre sa nachádza v regióne Šariša. Jeho stavba je príkladom dvojloďových gotických kostolov. Najstaršiu vrstvu interiérových **nástenných malieb** zastupujú legračné **kríže**. Jedinečné archaické zobrazenie **Svätej Dvojice** ako jedného tela s tromi hlavami so spoločnou svätožiarou z prvej polovice 14. storočia je v severnom poli klenby presbytéria.*

*A **zsigrai Szent Család-templom** a sárosi régióban található. Az épület a kéthajós gótikus épületek mintaépülete. A **falfestmények** legrébabb rétegét a legrációs **kereszttek** alkotják. A **Szent Kettősség** egyedi archaikus ábrázolásán a 14. század első feléből, egy test látható három fejjel és közös glóriával.*

9.* Olvasd el az alábbi állításokat, melyek a kézsmárki evangélikus artikuláris templomhoz kötődnek és jelöld meg (karikázd be) a válaszlapon az igen vagy a nem választ.

a) Az *artikuláris* kifejezés eredete összefügg az evangélikus templomokban az egyházi szertartások alatt kiosztott specifikus eledellel.

b) Az *artikuláris* kifejezés egy törvénycikket nevez meg, amelyet a 17. században a soproni országgyűlésen fogadtak el.

c) Az *artikuláris* kifejezés egy törvénycikket nevez meg, amelyet a 18. században a soproni országgyűlésen fogadtak el.

- d) A templom első épülete már a 17. században létezett és a jelenlegi alakját a 18. században kapta.
- e) A templom első épülete már a 18. században létezett és a jelenlegi alakját a 19. században kapta.
- f) A templomot az amsterdami fatemplom mintájára építették. A templom alaprajza egyenlőszárú görög keresztet mintáz.
- g) A templomot az augsburgi fatemplom mintájára építették. A templom alaprajza egyenlőszárú görög keresztet mintáz.

10.* A képen a lestini/ Leštiny templom látható.

Olvasd el az alábbi kijelentéseket, melyek Lestin/Leštiny faluját és templomát érinti. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) hogy az állítások igazak-e vagy hamisak.

- a) Lestin/Leštiny falu nincs messze Alsókubin/ Dolný Kubín városától.
- b) Lestin/Leštiny falu nincs messze Bártfa/ Bardejov városától.
- c) Az építmény az *artikuláris* templomokhoz tartozik.
- d) A templomot a 17. században építették és már voltak harangjai.
- e) A templomot a 17. században építették de akkor még nem voltak harangjai.
- f) Az építmény a gótikus fatemplomokhoz tartozik és a 15. században létesült.
- g) Az építmény nem tartozik az *artikuláris* templomokhoz.

11.* Jelöld meg (karikázd be) a válaszlapon, hogy a felsorolt épületek közül melyik fiatalabb, vagy idősebb, mint a turdossini /Tvrdošín Mindenszentek gótikus stílusú temploma.

- a) A Szepesi vár legrégebb (román) stílusú része.
- b) A zsigrai/Žehra templom

- c) A kézsmárki /Kežmarok artikuláris fatemplom.
- d) A lestini/Leštiny templom
- e) Szepeshely / Spišská Kapitula legrégebbi része
- f) Bártfa/Bardejov városi erődítménye , melyet I. Lajos uralkodása idején emeltek.

12. A képen a pozsonyi vár felújított kertje látható. Így nézhetett ki Mária Terézia uralkodása idején.

Olvasd el az alábbi kijelentéseket, amelyek Mária Terézia uralkodásával kapcsolatosak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

- a) Poroszországgal és Bajorországgal kellett harcolnia, de a magyar főnemesség nem segítette a királynőt
- b) Poroszországgal és Bajorországgal kellett harcolnia, és a magyar főnemesség segítette a királynőt.
- c) Tervei szerint a monarchiát több központból kellett volna irányítani.
- d) Abszolút uralkodó volt, de hallgatott a tanácsadóira.
- e) Abszolút uralkodó volt, és nem hallgatott a tanácsadóira.

13. Olvasd el az alábbi szöveget és javítsd ki a benne található három hibát. A vastagbetűs szavak helyesek és nem változtathatók meg/nem javíthatók ki. Írd a válaszlapra a hibás adatot/szót és írd mellé a helyes változatot.

*Po smrti **Márie Terézie** začal v monarchii vládnuť jej vnuk **Jozef II.** Snažil sa, aby sa jediným **úradným jazykom** v celej monarchii stala maďarčina. Okrem iných reforiem **vydal** aj **Tolerančný patent**, ktorým znerovnoprávnil kresťanských obyvateľov monarchie.*

***Mária Terézia** halála után a monarchiában az unokája, **II. József** kezdett uralkodni. Igyekezett, hogy a monarchiában a magyar nyelv legyen az egydűli **hivatalos nyelv**. A többi reformon kívül*

kiadta a türelmi rendeletet is, mellyel a monarchiában szabad vallásgyakorlást biztosított az egyes felekezeteknek.

14. Egészítsd ki a válaszlapon az alábbi szöveget, amely a francia forradalomhoz kötődik.

Franciaországban a nemzetgyűlés elfogadta az emberi és polgáriA.... nyilatkozatát, deklarációját.

....B.....Közjóléti Bizottság és a Népjóléti Bizottság ...C.... bevezették

Franciaországban a diktatúrát. Megalkották az új naptárat, amely az

időszámítást aD....kitörésének kezdőnapjához kötötte.

15. II. Ferenc Habsburg uralkodó és Napoleon kapcsolata nagyon összetett volt. Olvasd el figyelmesen az alábbi kijelentéseket /állításokat amelyek a kapcsolatukkal függenek össze és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

a) II. Ferenc több Napóleon ellenes szövetséget kötött az orosz cárral.

b) Az austerlitz / Slavkov csatában 1810-ben Napóleon legyőzte az osztrák – orosz koalíciót.

c) Az austerlitz / Slavkov csata után Pozsonyban megkötötték a békét a Habsburg – monarchia és Franciaország között, amely nagyon előnyös volt a Habsburgok számára.

d) Napoleon feleségül akarta venni II. Ferenc lányát, Mária Lujzát.

16. Egészítsd ki a válaszlapon az alábbi szöveget, amely összefügg a 19. század első felében zajló európai forradalmakkal.

Július Jakob von Haynau tábornok kijelentette: „Természetesen, lesz kegyelem, de előtte még kis ideigA.....fogunk“

I. Miklós orosz cár kijelentette: „Oroszország küszöbén áll a ... B ..., de esküszöm, hogy nem lépi át, amíg élek“.

Az olasz forradalmárok a hegyekben találkoztak a szénégetők között, ezért nevezték őket ... C ...

17. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) , hogy találkozhattak-e, egymással vagy nem az alábbi felsorolt személyiségek.

a) Henri Dunant és Giuseppe Garibaldi

b) Otto von Bismarck és III. Napoleon

c) Abraham Lincoln és George

Washington

d) Karl Marx és XIII. Leó pápa

18. Írd helyesírási hiba nélkül a válaszlapra a két híres USA-ban élő feltaláló vezetéknevét, akik konkurencsharcának köszönhetően jött létre a villamosság.

19. Olvasd el az alábbi kijelentéseket és a válaszlapon sorold ezeket a felvilágosodás vagy a romantizmus fogalmához. A válaszokhoz írd a megfelelő betűjelet.

- a) Ezt a korszakot a racionalizmus, a tudományosság és a tárgyilagosság jellemezte.
- b) Az emberek nézetében megjelentek az érzelmek és a belső álláspontok.
- c) Ebben a korszakban vette kezdetét a szlovák nemzeti mozgalom.
- d) Ebben a korszakban csúcsosodott ki a 19. századi szlovák nemzeti mozgalom.

20. Az alábbi meghatározások szerint írd helyesen a válaszlapra a szlovák személyiség vezetéknevét.

- a) A 18. században született, de élete nagyobb részét a 19. században élte le. Honismereti munkái jelentek meg a szlávok magyarországi életéről. A szlovák honismeret megalapítójának tartják.
- b) Az 1783-ban megjelent regényének nem volt szilárd nyelvi alapja. Ezért a szlovák irodalmi nyelv kialakítására tett próbálkozásai kudarcot vallottak.
- c) Árva megyében született. Pozsonyban az általános szemináriumban tanult. Érsekújvárbán volt pap. Szívelégtelenségben hirtelen meghalt.
- d) Mosócon/Mošovce született és evangélikus pap volt Pesten. Bécsben halt meg. A szlovákosított cseh nyelvet támogatta.

A képen a mosóci/Mošovce kastély látható.

21. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be), hogy találkozhattak-e, egymással vagy nem, történelmünk alább felsorolt személyiségei.

- a) Ján Kollár és Adam František Kollár
- b) Ľudovít Štúr és Anton Bernolák
- c) Martin Hattala és Michal Miloslav Hodža
- d) Pavol Jozef Šafárik és Ján Hollý
- e) Jozef Ignác Bajza és Martinovics Ignác József/ Jozef Ignác Martinovič

f) Juraj Fándly és Jozef Miloslav Hurban

g) Ján Čaplovič és Bél Mátyás/Matej Bel

Autori: doc. PhDr. Adriana Kičková PhD, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzentka: Mgr. Anna Žideková

Redaktorka: Mgr. Janka Aghová

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Preklad: Ing. Veronika Zsideková

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2022

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády